

Gieysztor, Aleksander

Wspomnienia pośmiertne T. N. W. : Władysław Semkowicz (1878-1949)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 42, 214-215

1949

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Władysław Semkowicz

(1878 — 1949)

Władysław Semkowicz (9.V.1878 — 19.II.1949), wybitny erudyta i analityk, doświadczony wydawca źródeł historycznych i niestrudzony organizator prac zespołowych, reprezentował w Polsce mało uprawiane jako wyłączne pole działalności nauki pomocnicze historii. Pojmował je wzorem swego mistrza, Stanisława Krzyżanowskiego, pierwszego u nas profesora tego przedmiotu, nie tylko jako dyscypliny mediewistyczne służące pomocą przy obróbce źródeł historii średniowiecza, ale także jako nauki samoistne; swoisty ich urok polegać zdaje się na najbardziej bezpośrednim obcowaniu ze źródłem. Dla niektórych z tych nauk jak dla genealogii i heraldyki prof. Semkowicz położył sam podwaliny ich naukowego rozwoju (zwłaszcza w pracach: *Nagana i oczyszczenie szlachectwa w Polsce XIV i XV w.*, 1899; *Ród Pałuków* 1907; *Ród Awdańców* 1920), kierując potem planowo pracami swych uczniów.

W innych dziedzinach, jak w nauce o dokumencie przydał wiele istotnego materiału dotąd nieznanego (tu wybitne wydawnictwo: *Akta Unii Polski z Litwą*, wspólnie ze St. Kutrzebą 1932), oświetlił krytycznie podstawowe zagadnienia sporne (recenzje z *Codex diplomaticus Masoviae* Kochanowskiego, 1923 oraz z *Zarysu nauki o dokumencie* St. Kętrzyńskiego, 1935), zajmował się przez wiele lat problemami paleograficznymi, syntezy jednak nawet podręcznikowej nie zdołał wydać. Polska Akademia Umiejętności kończy druk jego *Dziejów* książki rękopiśmiennej i pisma średniowiecznego, które zapowiadają się jako dzieło naukowe i dydaktyczne najwyższej jakości. Jedno z opracowań monograficznych, stojące na pograniczu także dziejów historiografii średniowiecznej, rozprawa *Zmarłego o Roczniku Świętokrzyskim dawnym*, 1912, stała się od chwili wydania klasycznym wzorem analizy paleograficznej i bibliograficznej. W okresie międzywojennym prof. Semkowicz uprawiał także geografię historyczną, stojąc na czele Komisji Atlasu Historycznego PAU, utworzonej w 1921 r. z inicjatywy ośrodków krakowskiego i warszawskiego. Jego własne prace oraz prowadzone pod jego opieką przysporzyły historiografii

polskiej znakomitych narzędzi pracy i otworzyły nowe perspektywy metodyczne (prócz prac kartograficznych także Geograficzne podstawy Polski Chrobrego, 1925; Historyczno-geograficzne podstawy Śląska, 1930).

Jako profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (1916-1947) rozwinął działalność pedagogiczną wyjątkowo płodną, zważywszy specjalizację jego zakładu. Do 318 pozycji bibliograficznych własnych profesora doliczyć tu należy obfitą produkcję uczniowską, wydawaną jego staraniem, cztery habilitacje przy jego katedrze i bardzo znaczny wpływ naukowy na całe krakowskie środowisko naukowe. Zakład nauk pomocniczych U.J. pod jego kierownictwem rozwinął się w jedyny dotąd należycie wyposażony ośrodek badań erudycyjnych o niezastąpionej roli dla mediewistów polskich. Dla zakładu tego w jego rozumieniu wolno mu było ponieść każdą ofiarę.

W życiu Akademii i współpracujących z nią Towarzystw Naukowych zaważył jako autorytet w sprawach wydawniczych (Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych, 1925), czynny był przy wielu przedsięwzięciach edytorskich. Jedno z nich, wielkiej wagi, Roczniki polskie, pozostawił rozpoczęte przed wielu laty jako nieodzowny postulat do wykonania w jego szkole naukowej.

Aleksander Gieysztor

Stanisław Sierakowski
(1889—1949)

Stanisław Waclaw Sierakowski urodził się 22 września 1889 w Żarnowcu, powiat Miechów. Do szkół średnich uczęszczał w Pinczowie, oraz w Lublinie, egzamin dojrzałości otrzymał w Leningradzie. W roku 1909 zapisuje się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, kończy studia lekarskie w roku 1914. W tymże roku rozpoczyna pracę naukową jako asystent katedry higieny i bakteriologii U. J., będącej pod kierownictwem prof. O. Bujwida. Od roku 1916 obejmuje kierownictwo Miejskiej Pracowni Bakteriologicznej w Warszawie, a równocześnie prowadzi pracownię bakteriologiczną przy Szpitalu Św. Stanisława. Powołany w roku 1919 do Wojska Polskiego na stanowisko higienisty Wojskowego